

Specialist bij
ongewenste zwangerschap
en afstammingsvragen

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. Commissie Volksgezondheid, Welzijn en Sport

's-Hertogenbosch, 27 november 2018
Betreft : Algemeen Overleg Zwangerschap en Geboorte 29 november 2018

Geachte commissieleden,

Op het Algemeen Overleg Zwangerschap en Geboorte op 29 november aanstaande, staan onderwerpen aangaande afstammingsvragen en donorconceptie op de agenda. Graag brengen wij in dit verband de volgende zaken (nogmaals) onder uw aandacht.

1. Vastleggen recht op afstammingsgegevens

In lijn met de Staatscommissie Herijking Ouderschap vatten we het recht op afstammingsinformatie op als recht op informatie over de ontstaansgeschiedenis. De informatieverplichting van opvoeders zou volgens de Staatscommissie uitdrukkelijk moeten worden opgenomen in artikel 247 boek 1 BW. Daarnaast dient ons inziens het recht op afstammingsgegevens (grond)wettelijk worden vastgelegd (zoals in Duitsland en Zwitserland al is gebeurd), zodat dit recht door de betreffende persoon desgewenst juridisch kan worden afgedwongen. Recht op afstammingsinformatie staat los van het in contact komen van donorkind met de donor. Dit is afhankelijk van de donor. Zorgvuldige begeleiding tijdens dit proces, vergroot de kans op het ontwikkelen van een betekenisvol contact tussen donor en donorkind. Deze begeleiding zou voor iedereen beschikbaar moeten zijn.

2. Gratis inschrijving donorkinderen KID-DNA Databank

De Fiom KID-DNA Databank biedt aan donorkinderen van vóór 2004 en aan voormalig anonieme donoren de kans om, op vrijwillige basis, met elkaar in contact te komen. Door een tegemoetkoming van het ministerie VWS kunnen donoren zich inmiddels gratis inschrijven. Donorkinderen betalen voor inschrijving nu € 250,-. Dit is nodig om de opslag van de DNA-profielen en het onderzoek in het CWZ-laboratorium te betalen. Het inschrijfgeld wordt als een drempel tot afstammingsgegevens en als onrechtvaardig ervaren. We zijn daarom blij met het amendement voor gratis inschrijving voor donorkinderen, ingediend door mevrouw Dik-Faber op 17 oktober 2018. We hopen van harte dat dit amendement bij stemming op uw brede steun mag rekenen.

3. Nederlandse regeling voor draagmoederschap

De behandelingsmogelijkheden voor IVF-draagmoederschap in Nederland worden vanaf 2019 ruimer. We vinden dit een goede zaak omdat dit in veel gevallen de gang naar een behandeling in het buitenland zal tegengaan. Voor homoparen en voor heteroparen.

Bij deze ontwikkelingen is het instellen van een eigen wettelijke regeling voor draagmoederschap meer dan ooit belangrijk. Volgens de huidige wetgeving kan de draagmoeder na de geboorte alsnog besluiten dat zij het kind wil houden, ook als zij straks niet de genetische moeder is. Een wettelijke regeling geeft meer juridische zekerheid aan alle betrokkenen.

Fiom is voorstander van een eigen juridische rechtsgang voor draagmoederschap naar Engels model. Middels een toetsing van de wensouders kan de Raad voor de Kinderbescherming, net zoals ze dat nu doet bij adopties, de rechter informeren over de geschiktheid van de (wens)ouders om een kind in hun gezin op te nemen. Voor een gelijksoortige onafhankelijke toetsing van de draagmoeder (m.b.t. haar vrije instemming en de tussen betrokkenen overeengekomen financiële regeling) kan een andere instelling zorgdragen. Op basis van deze rapporten kan de rechter toestemming verlenen voor een directe overgang van de ouderlijke macht van draagmoeder naar (wens)ouders.

Goede, onafhankelijke voorlichting en begeleiding voor alle betrokkenen bij IVF-draagmoederschap blijft naast een juridisch kader van groot belang. We zijn voorstander van het instellen van een centrale plek waar mensen in een vroeg stadium van hun proces terecht kunnen voor voorlichting, informatie en counseling. Fiom levert hier graag een bijdrage aan.

We vragen u om de aanbevelingen van de Staatscommissie op korte termijn een vervolg te geven.

4. Vergoedingen door zorgverzekeraars

De (medische) begeleiding van ouders die hun kinderwens met hulp van een draagmoeder willen vervullen is complex. De uitgebreide counseling van de wensouders, de draagmoeder en haar eventuele partner, doen de kosten oplopen. De huidige financiering blijkt tekort te schieten, omdat deze is gebaseerd op een eenvoudige IVF-behandeling. De Staatscommissie adviseerde daarom om de financiering van complexere IVF-behandelingen nader te bezien. Op dit moment is geen vergoeding mogelijk voor behandelingen bij mensen die daarvoor geen eigen indicatie hebben.

Minister Bruins verzocht op 24 augustus 2018 het Zorginstituut om advies over het financieren van complexere IVF-behandelingen bij draagmoederschap vanuit het verzekerde pakket.

Het Zorginstituut stelt in haar brief van 22 oktober¹ j.l. dat eerst politieke besluitvorming over de aanbevelingen van de Staatscommissie nodig is. Fiom onderschrijft de noodzaak van politieke besluitvorming. De realiteit is echter al dat deze behandelingen vaker in Nederland gaan plaatsvinden. Het Zorginstituut zou ook zonder politieke besluitvorming al een voorzet kunnen doen. Het is een goed moment om kritisch te kijken naar de vergoeding van medische vervolgbehandelingen na vruchtbaarheidsbehandelingen in het buitenland. Wensouders maken daar soms gebruik van een Nederlandse draagmoeder die hier zou zijn afgewezen op lichamelijke of psychosociale gronden. Mensen komen zwanger terug met meerdere teruggeplaatste embryo's, met alle risico's van dien. Opvallend is dat Nederlandse verzekeraars deze behandelingen meestal vergoeden. Zij kunnen, door zich kritischer op te stellen, een rol spelen in het tegengaan van risicovolle vruchtbaarheidsbehandelingen in het buitenland.

¹ <https://www.zorginstituutnederland.nl/publicaties/brief/2018/10/22/financiering-ivf-draagmoederschap>

5. **Verbied reclame voor vruchtbaarheidsbehandelingen in strijd met de Nederlandse wet**

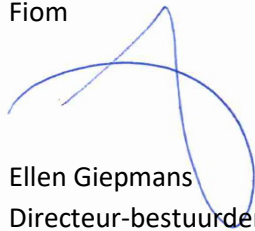
Een IVF-kliniek uit Spanje heeft in Nederland een steunpunt opgericht, organiseert hier voorlichtingsbijeenkomsten en voert nu ook actieve televisiereclame. De kliniek in Spanje handelt in strijd met de Nederlandse wet, omdat zij gebruik maakt van anonieme donoren.

De Nederlandse vereniging van gynaecologen heeft in juni 2013 al bezwaren geuit tegen de praktijken van de Spaanse vruchtbaarheidskliniek in Nederland.² In antwoord op Kamervragen hierover gaf oud-minister Schippers destijds aan dat deze manier van werven niet strafbaar is.³ Wij zijn van mening dat het niet mogelijk moet zijn dat een Nederlandse tv-zender reclame uitzendt voor praktijken die in Nederland wettelijk verboden zijn. De Nederlandse overheid heeft, op grond van een visie, de wet Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting in werking doen treden. Anonieme eicel-, sperma-, en embryodonatie is niet toegestaan, waardoor donorkinderen later toegang hebben tot hun afstammingsinformatie. Hier gaat ook een ethisch signaal van uit, waar we als Fiom volledig achter staan. We vinden dat werving in Nederland voor vruchtbaarheidsbehandelingen in het buitenland, die in strijd zijn met de Nederlandse wet, verboden moet worden. We hopen dat u hier opnieuw aandacht aan wilt besteden in het debat.

Hartelijk dank voor uw aandacht. Mocht u toelichting wensen op deze punten, dan verstrekken we deze graag.

Met vriendelijke groet,

Fiom

Ellen Giepmans
Directeur-bestuurder

² Gynaecologen boos op Spaanse IVF-kliniek. <http://www.artsennet.nl/Nieuws/Op-tv/Uitzending/133533/Gynaecologen-boos-op-Spaanse-IVFkliniek.htm>

³ Vragen van het lid Arib (PvdA) aan de minister van VWS over het bericht dat een Spaanse vruchtbaarheidskliniek Nederlandse paren met een kindervens werft voor een vruchtbaarheidsbehandeling met anonieme eiceldonatie in Spanje (20 juni 2013) en Antwoord van minister Schippers (8 juli 2013).